

EEN GESPREK MET AUTEUR TANNÉ BOGAERTS

‘Kind van extreemrechts’

Op 2 december ll. woonde ondergetekende een lezing bij van Tanné Bogaerts (~1993), auteur van het boek *Kind van extreemrechts* (2021). Tanné handelde toen over het politieke traject van haar moeder bij het vroegere Vlaams Blok en haar afkomst, die ze jarenlang verzwegen uit angst voor vooroordelen. Nadat ze zich in haar tienerjaren van het extreemrechtse gedachtegoed had gedistantieerd, was ze enige tijd actief als werknemer voor Groen. Een gesprek over de stigma's van twee tegenovergestelde werelden en hoe op een positieve manier met identiteit om te gaan.

Een van de eerste opvallende anekdotes in uw boek is de herinnering aan uw grootvader die u, als kind bij hem op schoot gezeten, vertelde over de Guldensporenslag en de Vlaamse IJzertragedie van 14-18. Had uw familie dan al voor het partijpolitieke engagement van uw moeder voeling met het Vlaams-nationalisme?

Toen mijn moeder zelf in haar late tienerjaren zat, baatten mijn grootouders taverne ‘De Eenhoorn’ uit in Bazel, een deelgemeente van Kruibekke. In die tijd waren enkel de socialisten en de CVP aan de macht. De Volksunie zagen ze als iets nieuws dat beter zou zijn. De mensen van de lokale VU-afdeling waren ook altijd terug te vinden in de taverne, zoals bijvoorbeeld Antoine Denert. Wanneer de VU lokaal haar grote overwinning kende, ging het overwinningsfeest door in hun taverne.

Mijn moeder had toen ze voor het eerst mocht stemmen eigenlijk geen politieke interesse, maar ze stemde op de Volksunie omdat ze Denert kende. Je moet weten dat mijn familie altijd harde werkers zijn geweest. Dat ‘Vlaamse gevoel’ kwam daarom niet uit bestudeerde essays of boeken, maar uit de onderbuik. Zoals bij veel Vlamingen denk ik. Dat gevoel werd dan aangevuld met de klassieke verhalen, die vooral anti-Waals waren.

U beschrijft hoe u van kindsbeen af onder invloed van uw omgeving ‘vijandbeelden’ ontwikkelde ten aanzien van andere gemeenschappen in onze samenleving. Waren er dan enkel negatieve kanten aan het identiteitsgevoel van uw naasten?

Ik herinner me dat ik trots was om Vlaming te zijn. Ik kende de Vlaamse Leeuw vanbuiten en herkende het Belgische volkslied niet eens, wat mijn familie wel grappig vond. Wanneer ik toevallig een gele trui en een zwarte broek aanhad, zei ik vrolijk tegen mijn moeder of grootouders: “Kijk, kijk, ik draag de Vlaamse vlag!” Maar ik merkte steeds meer op dat het gevoel van ‘Vlaams zijn’ uit twee delen bestond, die onlosmakelijk verbonden zijn met elkaar: als Vlaming zou je altijd het slachtoffer zijn van iets of iemand in je leven. Daarom moet je steeds argwanend zijn voor potentiële vijanden. En wanneer je achterdochtig bent, zal je altijd wel ergens een bewijs in zien.

“Ik kende de Vlaamse Leeuw vanbuiten en herkende het Belgische volkslied niet eens, wat mijn familie wel grappig vond.”

Daarnaast staat dan weer het idee dat Vlamingen altijd zullen moeten vechten om hun eigen lot in handen te krijgen. Het was en is een bron van motivatie en rebellie, een vorm van underdog-isme. Dat klinkt heldhaftig, maar

je kan het moeilijk loskoppelen van een vijandbeeld. Wat ik vandaag mis bij Vlaams-nationalisten is trouwens een verhaal van solidariteit met de zwaksten, met minderheden. Zij zouden het belang van een sociale strijd moeten doorvoelen, net omdat Vlamingen in de geschiedenis hebben moeten knokken voor hun rechten. Vlaanderen zou een verhaal van sociale kansen moeten zijn voor iedereen die hier is en aankomt. Waarom net nu opnieuw op jezelf terugplooiën en in sommige Vlamingen tegenstanders zien? Het moet hier mogelijk zijn om samen te ontplooiën en medestanders te vinden.

In het boek hekelt u tegenstrijdigheden en een gebrek aan ratio in de gedachtegang van Vlaamse patriotten. Is een politieke beweging niet altijd eerst een gevoelsbeweging met ruimte voor intellectuele en praktische denkoefeningen? Is de Vlaamse Beweging als enige in dit bedje ziek?

Een van de problemen is dat wanneer iets uit een emotionele reactie vertrekt, het moeilijker wordt om open te staan voor oplossingen van alle kanten. Wanneer je jezelf vastrijdt in een ideologie en daar emotie aan toevoegt, wordt dat vaker een doel dan wel een middel. Wanneer ik luister naar de romantische dromen over Vlaamse onafhankelijkheid, denk ik meteen: wat willen we hiermee nu precies oplossen? Ergens volledig een streep door-trekken omdat sommige dingen niet goed zitten, dat is niet rationeel. Er zijn genoeg onopgeloste vraagstukken in dit land. Maar je moet er wel mee aan de slag willen gaan, hoe oncomfortabel dat ook kan zijn. Er kan een probleem zijn met de manier waarop aan politiek wordt gedaan. Dat wil daarom niet zeggen dat Vlamingen en Walen elkaar maar de rug moeten toekeren.

In uw boek laat u zich lovend uit over Vlaams parlements lid Bjorn Rzoska: “Hij wilde de partij een smool geven in het debat rond identiteit. Hij wilde Groen een antwoord laten formuleren op de droom van een Vlaanderen dat inzet op die abstracte ‘Vlaamse waarden’ ...” Waar liep het inzake deze materie ogenschijnlijk mis in de partij?

Ik denk dat soms onderschat wordt hoe sterk een positief Vlaams project zou kunnen zijn en Björn wilde daaraan beginnen. Dat vind ik slim, maar ook nodig. Het zou kunnen, hoor, als je bereid bent iedereen die hier leeft, werkt, opgroeit ... te betrekken. Vlaanderen, met al zijn jeugdverenigingen, zijn cultuuraanbod, zijn historische steden, zijn heerlijke culinaire tradities, enz. Dat kan inspireren, ook voor nieuwkomers. Tenminste, als je al wat hier goed is niet zo krampachtig wil afschermen of claimen voor een dominante groep. Begin eens met uit te spreken dat Vlaanderen iedereen nodig heeft en dat diversiteit het leven hier interessanter maakt. Want dat is zo, als je bereid bent het te willen zien.

Ondanks uw kritische beschouwingen aangaande het hedendaagse Vlaams-nationalisme beschrijft u het als een ‘legitieme overtuiging’. Wat dient er volgens u te gebeuren om tot een algemeen gedragen en positieve Vlaamse identiteitsbeleving te komen?

Tanné als tiener in het krantje van het Vlaams Belang. Vandaag neemt ze afstand van de zonder haar medeweten aan de foto toegevoegde politieke boodschap.

“Velen zijn op hun hoede voor Vlaamse fierheid.”

We durven fier zijn op de stad of gemeente waar we in wonen. Maar wanneer je spreekt over fiere Vlaming zijn, wordt dat voor best wel wat mensen een probleem. Vlaanderen kleeft te veel aan conservatief rechts en extreemrechts. Veel mensen zijn op hun hoede voor zo’n Vlaamse fierheid. Ik heb ook lange tijd niet durven uitspreken dat ik van Vlaanderen hou, net omdat ik mijn extreemrechtse achtergrond heb. Maar nu ik erop terugkijk, vind ik het vooral enorm oneerlijk dat een deel van mijn identiteit gekaapt wordt door een partij met een uitsluitende en discriminerende ideologie.

Je kan overigens niet over Vlaanderen spreken zonder over België te spreken. En je kan ook niet over België spreken, zonder over Vlaanderen te spreken. Ik hoor mensen klagen dat er een Belgisch verhaal aan hen wordt verkocht, zonder dat ze daar iets van willen weten. Maar stel je voor dat er een beweging of een partij is die er wel in slaagt om complexloos over de twee te spreken. Die erin slaagt om positieve verbeteringen in het leven van alle mensen te realiseren, in een warme en vooral opbouwende context. Dan denk ik dat mensen vanzelf minder het gevoel krijgen dat ze terughoudend moeten zijn om zich uit te spreken over hun Vlaamse identiteit.

Nick Peeters

